

Rebala muinsuskaitseala kaitsekorra tööühma III koosoleku memo

09.04.2021

Osavõtjad: **Andrus Umboja**, Jõelähtme Vallavalitsus, vallavanem; **Teet Sibrits**, Jõelähtme Vallavalitsus, Keskkonna ja kommunaalosakonna juhataja; **Helen Sooväli-Sepping**, Wiina talu pärandkultuuri Ühing MTÜ; **Tiia Välk**, Vandjala külavanem, Jõelähtme vallavolikogu esindaja; **Anita Jõgiste**, Muinsuskaitseameti ehituspärandi nõunik; **Ly Renter**, Muinsuskaitseameti Harjumaa nõunik; **Helena Kaldre**, Muinsuskaitseameti Harjumaa arheoloogia nõunik; **Jekaterina Sibul**, Jõelähtme Vallavalitsus, planeeringuspetsialist; **Aveliina Helm**, Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituudi botaanika kaasprofessor; **Evelin Loel**, Keskkonnaameti maahoolduse büroo spetsialist; **Sander Laherand**, Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna vanemspetsialist; **Riina Kotter**, Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna juhtivspetsialist

Päevakorra teemad:

1. Rebala muinsuskaitseala külade tihendamise üldpõhimõtted.
2. Rebala muinsuskaitseala poollooduslikud kooslused. Avelinna Helmi ettekanne ja arutelu.

Töörühmas arutati muinsuskaitsealal asuvate külade tuumikaladel uushoonestamise põhimõtteid. Senini on kehtinud põhimõte, et uushoonestamisel tuleb lähtuda ajaloolise hoonestuse paiknemisest. Arutelu tulemusel jõuti mõtteni, et põhimõtte pole olnud vale, kuid peab tekkima võimalus kaalutusotsuse tegemiseks kinnistutel, kus ajalooliselt hoonestust paiknenud pole, kuid mille lähiümbrus ja küla struktuur ei välista sinna uushoonete rajamist ja nn küla tuumiku tihendamist.

Leiti, et tasub kaaluda senise printsiibi senisest laiemapõhjalist sõnastamist. Töörühm tegi ettepaneku, et külasüdamete hoonestamisel võiks ka edaspidi ajaloolisest situatsioonist, kuid lisada seni kehtinud põhimõtte juurde klausel: *uushoonestuse rajamine varasemalt hoonestamata kinnistutel on võimalik, kui järgitakse küladele iseloomulikke hoonestustihedust, hoonestuse paiknemist, arhitektuuri printsiipe.*

Töörühm leidis, et Rebala muinsuskaitseala väärtuste hoidmiseks ei tohi lasta tekkida nõ põllukülasid, mis muudab oluliselt alale iseloomulikke miljööd. Samuti kaaluti, kas uushoonestamise küsimuses peaks kaitsekorras lähenema külapõhiselt. Leiti, et kuna kaitsekord peab olema edaspidistest kaalutusotsuste aluseks olev dokument, et saa seal kirjutada ette kinnistu- ja külapõhiseid uushoonestuse reegleid. Kuigi muinsuskaitsealal asuvatel küladel on oma erisused, taanduvad need siiski sarnastele üldprintsiipidele, mistõttu on uushoonestamise põhimõtted võimalik formuleerida nõ külade üleselt.

Töörühm otsustas jätkata külasüdamete tihendamise põhimõtete aruteluga järgmisel tööühma koosolekul.

Muinsuskaitseameti esindajad suhtlesid enne tööühma koosolekut Aveliina Helmiga eesmärgiga selgitada välja Rebala muinsuskaitsealal säilinud poollooduslikud kooslused ja nende seisukord. Kuna mitmetes varasemates Rebala muinsuskaitseala käsitlevates ülevaadetes ja dokumentides viidatakse alal säilinud poollooduslikele kooslustele ja nende olulisusele Rebalale iseloomuliku maastikupildi kujunemises, leidis amet, et maastiku väärtuste ja

hoidmispõhimõtete sõnastamisel on vaja tellida Rebala muinsuskaitseala poollooduslike koosluste uuring. Selleks kontakteeruti Aveliina Helmiga, kes on mh poollooduslike koosluste spetsialist ning ta kutsuti osalema Rebala muinsuskaitseala töörühma koosolekul.

Aveliina Helm andis ülevaate poollooduslike koosluste uurimisest ja sellest, millist infot Rebala muinsuskaitseala kohta praegu leida võib. Ettekandest selgus, et info on vananenud, pärinedes osaliselt 2000. aastast. Aveliina Helm toetas mõtet Rebala muinsuskaitseala poollooduslike kooslustega alade inventeerimiseks. Samuti tõi ta välja, et hetkel tehakse tööd selle nimel, et tekiks võimalus taotleda toetust väärtuslike niitudega alade säilitamiseks, mis asuvad väljaspool looduskaitsealasid. Samuti rõhutas ta, et riiklikult kaitsmata loodusväärtuseid saab ja tuleb käsitleda ka kohalikes planeerimisdokumentides.